

Geliş Tarihi:

04.11.2020

Kabul Tarihi:

03.09.2021

Yayımlanma Tarihi:

20.12.2021

Kaynakça Gösterimi: Çalışkan, A. (2021). Uluslararası göçün karşılaştırmalı bir analizi: göçmen kaçakçılığı suçu üzerine tespitler. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(42), 1187-1207. doi:10.46928/iticusbe.820747

ULUSLARARASI GÖÇÜN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ: GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI SUÇU ÜZERİNE TESPİTLER

Araştırma

Aykut Çalışkan

Sorumlu Yazar (Correspondence)

Dokuz Eylül Üniversitesi

aykut629aykut@hotmail.com

Aykut Çalışkan, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde doktor öğretim üyesidir. Hukuk ve Suç Sosyoloji, Sosyal Bilimlerde İstatistiksel Yöntem, Demografi ve Nüfus Dinamikleri gibi alanlarda ders vermekte olup, bu alanlarda araştırmalar yayınlamaktadır.

ULUSLARARASI GÖÇÜN KARŞILAŞTIRMALI BİR ANALİZİ: GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI SUÇU ÜZERİNE TESPİTLER

Aykut Çalışkan
aykut629aykut@hotmail.com

ÖZET

Göçün dinamik ve süregelen yapısı, ülkelerin sosyo-mekânsal durumlarından etkilenecek göç sürecine karar veren bireylerin tercihlerini optimize etmektedir. Küreselleşmeyle birlikte yaşanan toplumsal değişimler nüfus hareketliliğine ivme kazandırırken, cazibe merkezleri olarak görülen yerleşim yerlerine göç sürecini de hızlandırmıştır. Yaşanan bu gelişmeler ülkelerin göçü idare etmelerinin yanı sıra göçün nesne konumunda yer aldığı bir suçla da mücadele etmelerine neden olmuştur.

Amaç: Bu çalışma Avrupa Birliğinde göç oranlarının yüksek olduğu ülkelere ilişkin eurostat üzerinden temin edilen veriler sayesinde uluslararası göç kavramını sosyal politika araçları arasında yer alan minimum (asgari) ücret üzerinden analiz etmektedir. Böylesine bir amaç göç sürecine karar veren bireylerin ekonomik ideal arayışına yanıt ararken, Türkiye’de son yıllarda artış gösteren göçmen kaçakçılığı suçuna ışık tutmaktadır.

Yöntem: Araştırmada nicel araştırma yöntemi çerçevesinde ikincil veri analiz tekniği kullanılmış, kümülatif olarak yıllara göre artış gösterdiği anlaşılan göç değişkeni ülkelerin ulusal para birimleri esas alınarak minimum ücret üzerine etkisi test edilmiştir. Ayrıca Türkiye özelinde göçmen kaçakçılığı suçunun düzensiz göçmen sayısı üzerinden ilişkisel durumu araştırılmıştır.

Bulgular: Parametrik olmayan test sonuçlarına göre göç yoğunluğu ile ülkelerin minimum ücretleri arasında negatif düzeyde bir ilişkiye rastlanmıştır. Bununla beraber İspanya ve Türkiye’nin 2015 yılından sonra artan göç oranlarının karşılığı ise coğrafi açıdan göç rotasını ve sosyal ağların önemini bizlere göstermiştir. Türkiye’de son on yıllık süreçte göçmen kaçakçılığı suçun artış gösterdiği anlaşılmıştır.

Özgünlük: Göçmen kavramının sosyal ağlar nedeniyle Türkiye özelinde göçmen kaçakçılığı suçu açısından ilişkisel rolü yıllara göre artan suç istatistiklerine yansımış ve organize suç teorileri açısından önemi yeniden sorgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Göç, Göçmen Kaçakçılığı, Organize Suç Teorileri, İkincil Veri Analizi, Suç Sosyolojisi

JEL Sınıflandırması: R23, Z13

A COMPARATIVE ANALYSIS OF INTERNATIONAL MIGRATION: DISCUSSIONS ON THE CRIME OF MIGRANT SMUGGLING

ABSTRACT

The dynamic and ongoing nature of migration optimize the preferences of individuals who decide on the migration process, influenced by the socio-spatial conditions of the countries. While the social changes experienced with globalization accelerated population mobility, it also accelerated the migration process to settlements, which are seen as attraction centers. These developments have caused countries not only to manage migration but also to combat a crime in which migration is an object.

Purpose: This study analyzes the concept of international migration on the basis of the minimum wage, which is among the social policy instruments, thanks to the data obtained through Eurostat regarding the countries with high migration rates in the European Union. Such a response to the economic purpose of searching for the ideal process of seeking individuals who decide to migrate, migrant smuggling showing an increase in recent years in Turkey shed light on the crime.

Method: In the study, secondary data analysis technique was used within the framework of quantitative research method, and the effect of the migration variable, which was understood to increase cumulatively by years, on the minimum wage based on the national currencies of the countries was tested. Also, relational situation on the number of irregular migrants, migrant smuggling crimes has been investigated in particular Turkey.

Findings: According to the non-parametric test results, a negative relationship was found between immigration intensity and the minimum wages of countries. Also, the importance of social networking in terms of geography and migration routes has confirmed to us after 2015 because of increasing immigration rates in Spain and Turkey. It has been understood that in the last decade, the increase in migrant smuggling crimes in Turkey.

Originality: Migrants in Turkey due to the concept of social networks in terms of specific migrant smuggling crimes were reflected in the rising crime statistics based on relational year and was questioned again the importance of the role of organized crime theories.

Keywords: International Migration, Migrant Smuggling, Organized Crime Theory, Secondary Data Analysis, Crime Sociology

JEL Classification: R23, Z13

GİRİŞ

Suç kavramının klasik okul araştırmalarında etiyojik incelemesinin pozitivizm akımıyla buluşması akıl süzgecinin deneye dayalı veriler ile yordanmasını sağlamıştır. Suçun sayısal veriler ile daha kolay yorumlanması suç türlerinin ilişkilendirilmesinde matematiksel modellerin faydasını bizlere sunarken, toplumsal hayatta yaşama dair anlamalar kuramsal yapıyı anlaşılabilir hale getirmiştir. XVIII. yüzyıl kriminolojik araştırmaları nedenler üzerine sistematik yaklaşımları savunurken yaşadığımız bu dönem her suç özelinde yeni bakış açılarının keşfedilmesinde kuramları dış dünyaya açılan bakış açıları olarak bizlere sunmaktadır.

İlk bakışta toplu halde işlenen suç türleri arasında gösterilen organize suçlar statik bir hiyerarşik yapının ürünü olarak anlaşılırken, içerisinde barındırdığı toplumsal ilişkiler suçlu kültürünün gelişmesine de imkân sağlamıştır. Hukuken mütemadi suç yapısının yanında suç sürecini toplumsal ilişkiler ile buluşturan organize suçlar merkezine sosyal talepleri yerleştirmektedir. Bunun yanı sıra ülkelerin makro sorunları olarak karşımıza çıkan uyuşturucu, göçmen kaçakçılığı, insan ticareti gibi çeşitli toplumsal sorunlar arka planda toplumsal yapının suç üzerinden anlaşılmasında da bizlere farklı bir perspektif sunmaktadır. Öyle ki yapısal yönden suçun var olmasıyla sosyolojik bakış açısının keşfedilmesi de mümkün hale gelebilmektedir.

Kriminolojik açıdan organize suçlar yapısal yönden birden fazla bireyin iştirak halinde suça başvurmalarının ötesinde özellikle sınırları aşarak yaşam tarzlarına yönelik taleplerin merkezi otoritelerin dışında varlık göstermeye çalışan yasadışı güç odaklarının tekeline geçmesini tanımlanmak için kullanılmaktadır. Küreselleşmeyle birlikte yaşanan toplumsal değişimler nüfus hareketliliğine ivme kazandırırken, cazibe merkezleri olarak görülen yerleşim yerlerine göç sürecini de hızlandırmıştır.

Göçün dinamik ve süregelen yapısı inceleme alanı olarak görülen ülkelerin sosyo-mekânsal durumlarından etkilenerek bireylerin göç kararlarını optimize etmiştir. Göç, mesafelerin birey tarafından yer değiştirme yapılmak suretiyle kat edilmesini ifade ederken, göçmenler tarafından ise bu süre zarfı içerisinde alınan kararlar da hedeflenen ülkenin düzensiz göçe bakış açıları çerçevesinde bir takım politik, mali ve hukuksal süreçlerin aşılmasını beraberinde getirmiştir. Dolayısıyla yaşanan bu gelişmeler ülkelerin göçü idare etmelerinin yanı sıra göçün nesne konumunda yer aldığı bir suçla da mücadele etmelerine de sebebiyet vermiştir.

Bu çalışma kapsam olarak göçmen kaçakçılığı suçunun organize suç teorileri bağlamında yapısal özelliklerine odaklanmış ve uluslararası göçü sayısal veriler ile betimlemiştir. Şüphesiz bu anlayış kavramsal sunuşun olgusal özelliklerini sayısal veriler ile anlama ve ilişkilendirme gayesinden yola çıkmıştır. Uluslararası göçü ülkeler nezdinde farklı kılan yapısal faktörlerin tespit edilmesi suça iten faktörlerin makro açıdan anlaşılması için bizlere yol gösterici olmuştur. Aynı zamanda organize suçlar temelinde sunulan kuramsal çerçeve ile karşılaştırma imkânı sağlanabilmiştir.

Bununla beraber Türkiye’de artan göçmen sayılarının yasa dışı yollardan ülkeye girişini kolaylaştıran ve organize bir şekilde işlediği kabul edilen göçmen kaçakçılığı suçunun organize suç teorileri bağlamında incelenmesi alan yazınına farklı bir perspektif kazandırmıştır. Araştırma kapsam olarak uluslararası göç bağlamında organize suç teorilerinin fenomenolojik yapısına odaklanırken, ülkelerin göçe etken faktörlerinin kapsam alanı dâhilinde karşılaştırmalı bir analizi gözler önüne sermektedir.

Sadece coğrafi açıdan göçü değerlendirmek ve ülkelerin fiziki konumları dolayısıyla göçe anlam yüklemek ülkelerin ekonomik refah düzeyleri ve yaşam standartları yönünden sunduğu farklılıkları göz ardı etmemizi sağlamaktadır. Dolayısıyla bu araştırma göçe kavramsal yönden uluslararası göç perspektifi altında yaklaşırken, göçmen kaçakçılığı suçunun organize suç teorileri kapsamında anlaşılabilmesi için yapısal etkenlerin tespit edilmesini hedeflemektedir. Bahse konu çalışma göçmen kaçakçılığı suçuna başvuran bireylerin öznellediği toplumsal süreçte literatürde var olan ilişkilerin organize suç teorileri bağlamında anlaşılması için bakış açısı sunmaktadır. Çalışmanın literatürde eksikliği görülen özel suç türleri bağlamında kuramsal alt yapının keşfedilmesine de katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

ULUSLARARASI GÖÇ VE DEĞİŞİM DİNAMİKLERİ

Bulduğu coğrafya açısından geçiş konumunda yer almanın yanı sıra ekonomik gelişme talebi ve kadim kültürel mirası Türkiye’yi göç yollarında bir durak olmaktan öte merkezi konuma getirmektedir. Toplumsal yaşamda etkileri belirgin şekilde görülen göç olgusunun sayısal veriler üzerinden yansımaları nüfus artış hızlarına da yansımıştır. Türkiye, göç ve iltica alanında 1990’lı yıllardan sonra uluslararası antlaşmaların tarafı olarak göç yönetiminde kurumsal ve hukuki alt yapısını 2000’li yıllarda tamamlamıştır. Birleşmiş Milletler sürdürülebilir göç hedeflerinin Türkiye tarafından 2015 yılında kabul edilmesi uluslararası göçün etkin bir şekilde yönetilmesinde kalkınmaya duyarlı karar süreçlerini de etkilemiştir (Kalkınma Bakanlığı, 2018, s.2-3).

Uluslararası göçün Türkiye üzerindeki dinamik etkilerini incelemeye önce kavrama yön veren eğilimleri tespit edilmesinde fayda bulunmaktadır. Aslında uluslararası göçün kalıcı etkileri ve zamana yayılan etkilerinin devamlılığı da bu tespit için elzemdir. Massey ve Zentano (1999) uluslararası göçe önceden başvuran göçmenlerin yaşamış oldukları deneyim ve zorlukların devamında gelen diğer göçmenlerin rota, göçün bedeli ve süreç içerisinde diğer tercihlerini kolaylaştıran faktörlere belirgin bir şekilde yön verdiğini ifade etmiştir. Burada göçmenler için sosyal sermayenin boyutu göç sürecinin hacim olarak genişlemesine de sebebiyet vermektedir (Massey ve Zentano, 1999, s.5328).

Miller ve Castles (2008) göçün küreselleşmesi sonucu artan göç eylemine vurgu yapar, dolayısıyla daha etkileşimsel olan göç, toplumları ve bireyleri daha yakından ilgilendiren sonuçları da beraberinde getirmiştir. Göçün demografik açıdan etkilediği sosyal kesimler arasında mutlaka farklı kimliğe sahip bireylerin ortak havzada buluşması göçün sonuçları bağlamında görülmelidir. Bununla beraber ulus-devlet oluşumunun göç üzerinden ulus ötesi bir boyuta sürüklenmesi de bu bağlama tabii

olmuştur. Göçün önceki dönemlerde erkek bireyleri kapsamının yanı sıra kadın ve aileler üzerinden genişleyen profili de artan eğilimler arasında yer almaktadır. Göç biçimsel olarak sadece fiziki koşullarının aşılmasını da tarif etmediği gibi aynı bileşke kapsamında yer alan ülkeler arasında ulusal ve uluslararası düzeyde politikaların ve siyasetin belirlenmesine de katkı sağlamıştır (Miller ve Castles, 2008, s.14). Bu çerçevede uluslararası göçü; insan toplulukların yer değiştirme yapmak suretiyle beraberinde getirmiş oldukları sosyal ilişkilerin hedef ülke üzerinde yol açtığı demografik, ekonomik ve siyasi sonuçlar bağlamında ele alınması gerektiği tespit edilmiştir.

Uluslararası göçün dinamiklerini etkileyen faktörlerin; yüksek gelir elde etme hedefi, yaşam kalitesini yükseltme arayışı ve daha gelişmiş ülkelerde yaşama arzusu olarak da sıralandığı anlaşılmıştır (Aksoy, 2012, s.294). Burada eleştirel görüşü yansıtan bir diğer düşünce ise gelişmiş ülkelere gelişmekte veya gelişmemiş ülkelere gerçekleştirilen göçün de olası bir hale bürünmesidir. Özellikle çalıştıkları çok uluslu şirketlerin inisiyatifi altında bireylerin diğer ülkelere göç etmesi de mümkün görülebilmektedir. Dolayısıyla göç bir sarmal olarak bireyi çevreleyen ve yaşam kalitesine yön veren etkin kurumlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Uluslararası göçe ilişkin geliştirilen yaklaşımların farklı coğrafyalar üzerinde etkilerinin incelendiği araştırmalarda ise göçmenlerin ilişki ağları belirleyici faktördür. Yeni bir coğrafyada toplumsal ihtiyaçların getirdiği zorluğu çözenin ve aşmanın yolu ise benzer kaderi paylaşan ve öncesinde göçe başvuran diğer bireyler ile aranır (Massey vd., 1993, s.448). Bu tespitinin geçerliliğini test etmek üzere yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlar ise bizleri göçmenler arasındaki ilişkiler ağına götürmektedir. Örneğin Deleâchat (2003) tarafından Meksikalı göçmenler tarafından ABD'ye gerçekleştirilen ve Meksika Göç Projesi (1995) çerçevesinde 1980-1989 yılları arasında 1719 hane halkı sorumlularıyla yapılan panel araştırmada önceki göç deneyimiyle ilgili karar süreçlerinin mevcut göç kararının en güçlü parametresi olduğu tespit edilmiştir. Benzer mahiyette göç eden bireylerin hedef ülke üzerinde sosyal sermayelerinin büyüklüğünün göç etme olasılıklarını artırdığı anlaşılmıştır. Burada uluslararası göç dinamiğini belirleyen asıl faktörün ise göç deneyimi kazanan hane halkı sayesinde göçün kültürel olarak yerleştiği ve bir davranış normu olarak ortaya çıktığına yönelik bulgulardır (Deleâchat, 2003, s. 457-483).

Bunun yanında uzak doğu ülkeleri arasında yer alan Çin'den Avrupa ülkelerine göçün dinamik etkilerinin araştırıldığı 2000'li yıllar sonrası araştırmalarda; uluslararası ticaretin Çin ve Avrupa ülkelerinde gelişim süreçleri de bir diğer bakış açısını bizlere sunmaktadır. Bu çerçevede Çinli insanların gelirlerinde ve tüketim alışkanlıklarındaki artışlar, Çin'de yapılan ekonomik reformların eşit olmayan dağılımı, yasadışı göç rotalarının gelişmesi başat etkenler olarak gösterilmektedir. İlaveten Avrupa ülkelerindeki göç politikalarında gevşeme, aile ve akraba ağlarının Avrupa'da genişlemesi, yükseköğretimde farklı ulusların çeşitliliği kapsamında ziyaretler ve Çin'de devlete ait şirket reformu kapsamında kapanan işletmelerden kaynaklı göçlerin artış gösterdiği ifade edilmiştir (Latham ve Wu, 2013, s.19).

GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI SUÇU VE TOPLUMSAL YANSIMALARI

Göçmen kaçakçılığı suçu; Türk Ceza Kanunu'nda maddi menfaat maksadıyla yabancıların ülkeye yasadışı yollardan girişini kolaylaştıran veya aynı ülkede yaşayan bireylerin yabancı bir ülkeye çıkışına imkân sağlayan bireylerin işledikleri fiillerin tanımıdır (Bakınız 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu). İnterpol raporlarında göçmen kaçakçılığı suçu için göçmenlerin ülke sınırlarından geçişlerini kolaylaştıran kaçakçıların göçmenlerin çaresizliklerinden yararlanarak insan onuru gözetmeksizin para aldığı belirtilmektedir. 2016 yılı BM Uyuşturucu ve Suç Ofisi verilerine göre 2,5 milyon göçmen üzerinden 7 milyar ABD doları gelir elde edildiği ifade edilmektedir (İnterpol, 2020).

Bunun yanı sıra göçmen kaçakçılığı suçunda göçmenlerin suçun mağduru olarak nitelendirilmedikleri anlaşılmaktadır. Çünkü göçmenleri kendi bilgisi ve iradeleri dâhilinde göç sürecinin sürdürülebilir bir amaçla ile sorunsuz şekilde bitirilebilmesi için göçmen kaçakçılarından para karşılığı yardım aldıkları bilinmektedir. Bu sebeple adli bir olay çerçevesinde göçmenler veya benzer statüde yer alarak yasadışı yollardan ülkeye giriş yapmak isteyen yabancıların bilgi sahibi konumunda ifadelerinin alındıkları ve adli sürecin işlediği görülmektedir. Göçmen kaçakçılığı suçunun işlenmesi ise sosyolojik bakış açısına göndermede bulunmaktadır, aynı zamanda toplumsal düzlemde yansımaları olan ve toplu halde işlenen bir suç özelliği göstermektedir. Europol; Avrupa Birliğinin bu konu üzerindeki stratejisinin insan kaçakçılığına ilişkin bilginin artırılması ve etkili cevapların alınmasını temel yollardan biri olarak önermiştir (Europol, 2020).

Göçmen kaçakçılığı suçu; Türkiye açısından yakın coğrafyada görülen iç savaşlardan kaynaklı mülteci hareketliliği, batı toplumlarında görece olarak sunulan olası yaşam standartlarını yakalayarak ideal bir hayat sürme hedefiyle niceliksel olarak son zamanlarda önemli bir oranda artış göstermiştir. Göç olgusunun kavram kargaşası içerisinde yabancı konumda yer alan bireyleri nitelendirdiği tanımlamalardan (göçmen, geçici koruma, mülteci, sığınmacı) ziyade, düzensiz oluşu ve sınır güvenliği bağlamında yasadışı yollardan geçişe olanak veren yapısı ülkeler açısından bir dizi sınır güvenliği tedbirlerini de beraberinde getirmiştir.

Göçmenlerin göç süresince yaşadığı trajik olaylarla birlikte kontrol altında tutulamayan ve uluslararası bir ağ içerisinde ülkelere bağlandığı değerlendiren bir ticari platforma dönüşmesi ise sürecin karmaşıklaşmasını beraberinde getirmiştir. Göçmen kaçakçılığı suçunun varlık göstermesi ise; ulusal düzeyde yasal sınırların aşılması ve yerel çözümler üretilmesiyle gerçekleşeceği ifade edilmektedir. Bu sürecin aşılmasında aktörlerin sahte evrak temin edilmesinden hazırlanmasına, sınırdan geçişi kolaylaştıran transfer işlemlerinden yerel odaklarla işbirliğine kadar geniş bir yelpazede suça konu olabilecek fiillerin çeşitliliğine erişim gösterebildikleri anlaşılmaktadır (Çarmıklı ve Kader, 2016, s.9-11).

GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI SUÇU VE ORGANİZE SUÇ TEORİLERİ

Organize suçların oluşumu için; suç işlemek maksadıyla en az üç kişinin bir araya gelmesi ve doğrudan veya dolaylı yollardan menfaat temin etmeleri gerekmektedir. Göçmen kaçakçılığı, insan ticareti ve uyuşturucu ticareti gibi suçların sınır aşan bir yapıya bürünmesi nedeniyle organize suçların yapısal özelliklerini çağrıştırmaktadır. Bu bakımdan organize suçların geleneksel tanımını göçmen kaçakçılığı suçunun pratiklerine aktarmak anılan suça sunulan bakış açısını ve süreç içerisinde yer alan aktörlerin iletişim ağlarını anlama noktasında farklı bir perspektif kazandırmaktadır (Salt ve Stain, 1997, s.467-468, Constantino ve Di Nocala, 2020, s.2). Öncelikle organize suç türleri içerisinde benzer anlamların yüklendiği göçmen kaçakçılığı ve insan ticareti suçlarının ayrımlarının yapılması gerekmektedir. Bu düşünce göçmen kaçakçılığı suçunun fiili açıdan anlaşılabilir olmasına katkı sağlayacaktır. Aynı zamanda göçmen kaçakçılığı suçunun organize suç türleri arasında sayılmasının gerekçelerini de sunacaktır.

Organize suçlar; aile ve akraba ilişkilerine dayanan güven odaklı organizasyonu ile hiyerarşik bir düzeni içeren dikey yapılanmadan oluşmaktadır. İnsan kaçakçılığı suçunun ticaretine ilişkin literatür bağlamında yapılan ilk çalışmalar Salt ve Stain tarafından (1997) gerçekleştirilmiştir. İlegal faaliyetlerin içeriğini oluşturduğu bu yasadışı oluşumlar kamu gücünün eksikliğinin hissedildiği alanlarda sosyal talepleri karşılama yoluna gitme noktasında kendilerine görev vazettikleri anlaşılmaktadır. İnsan ticareti suçu içerik olarak suçun mağduru olan bireyleri kapsamaktadır. Yapılan hukuksuz işlemin arka planında bu bireylerin zorla alıkonulmaları ve rızaları olmadan gerçekleşen bir fiili işlem bulunmaktadır. Başka bir anlatımla kuvvet, kuvvet kullanma tehdidi ya da hile, aldatma, zorlama, nüfuzu kötüye kullanmak suretiyle kişilerin suç işleyene veya bir başkasına çıkar sağlamak üzere bir yerden başka bir yere taşınması tarif edilmektedir. Aynı zamanda barındırılması, devredilmesi gibi seçenek fiillerin de suça dâhil olduğunu görmekteyiz (Mevzuat, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu).

Göçmen kaçakçılığı suçunun da ilk nesil araştırmaları benzer yıllara tekabül etmekte olup, ilk nesil araştırmaları düzensiz göç tartışmalarının içine gömülmüştür. Bununla beraber kriminolojik yönden geleneksel yapısını sürdürme eğilimi gösteren bakış açıları son on yılda önemli değişim göstermiştir. Göçmen kaçakçılığı suçunun yeniden keşfini içeren bu araştırmalar devletlerin suça bakış açılarını söylem ve yasal mevzuat yönünden incelenmesine doğru bir yönelim göstermektedir. Suça başvuran bireylerin ve diğer aktörlerin algı ve deneyimlerinin anlaşılması ise belirgin şekilde alana ilişkin artan eğilimi ifade etmektedir. Elde edilen bulgular göçmenler ve kaçakçılar arasında sosyal bağların ötesinde etkileşimin boyutuna göre müzakere, yardım, istismar ve koruma dâhil olmak üzere çeşitli süreçleri kapsadığı anlaşılmaktadır (İçduygu, 2020, s.1:14).

Bu nedenle salt organize suç teorilerinin paylaşılmasının göçmen kaçakçılığı suçunun fiili açıdan ne şekilde meydana geldiğine yönelik yapılan açıklamaları yansıtmayacağı değerlendirilmiştir. Öyle ki bu açıklama literatürde var olan ve organize suç örgütlerinin gelişim ve oluşumunu kapsayan altı

yaklaşım arasından mevcut bulgularının geçerliliğine katkı sağlayan bir profil çizeceği düşünülmektedir (Kleemans, 2014, s. 32-43). Bununla beraber organize suç teorilerinin keşfedilmesi alana dönük diğer bakış açılarının tespit edilmesinde fayda sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Organize suç teorilerinin ilki; organize suçların başka ülkelerden geldiğini hatta ithal edildiğini ve Amerikan-İtalyan mafya tipi oluşumları sağladığını belirten merkezi bir teori konumunda yer alan yabancıların gizli işbirliği teorisidir. Modelin geliştirilme süreci ise akademisyenlere ait olmayıp, politika yapıcılar tarafından öne sürülmüştür. Yasadışı faaliyetlerin dışarıdan gelen homojen etnik grupların etkisi altında olduğunu ve toplumun kendisi tarafından üretilmediğini varsaymaktadır (Hobbs, 1998, s.408, Rawlinson, 1998, s.357, Law Library, 2020).

Bu alanda sunulan ikinci yaklaşım ise bürokrasi modelidir. Organize suç faaliyetleri altında örgütsel yapının oluşum mekanizmasını açıklamaktadır. Suçların, örgütsel bir formla eşleştirilen katı ve dikey bir yapılanma ile işlendiklerini, lider ve diğer üyeler arasında ayrımların belirgin bir şekilde var olduğunu ve birbirleriyle ilişkili aktörler grubunun nitelendirilmesini açıklamaktadır. İtalya-Amerikan ailelerinin ampirik araştırmalarında organize suç örgütlerinin oluşum yapısının açıklanmasında sıkça başvurulmuş ve yapılan araştırmalarda hiyerarşik yapılanmanın tarif edilmesinde kullanılmıştır (Von Lampe, 2003, s.191-192).

Diğer bir üçüncü model olan yasadışı girişim modeli ise; arz üzerindeki kısıtlamaların talebi ortadan kaldıramayacağı bakış açısıyla suç işleyen bireylerin rasyonel ve kar odaklı hareket ettiklerini, toplum tarafından talep edilen hizmetlerin karşılanmasında ihtiyaç duyulan gereksinimleri karşıladıklarını açıklamaktadır (Paoli, 2004, s.22). Alana yönelik dördüncü sunulan model ise özel koruma teorisidir. Mafya kontrolünün tarihsel tezahürünü haraç üzerinden tanımlayan, şiddet ve vergilendirme işlemiyle bazı kesimlerin güvenlik ihtiyacının karşılanmasında sunulan bir perspektif olarak kabul edilmektedir (Gambetta, 1996, s.2).

Beşinci sunulan model ise sosyal sermaye ve ağ teorisidir. Organize yapıların kan ve toprak ilişkilerine dayalı yakın aile, akraba ve tanıdık bireylerin dâhil edilmesiyle genişlediği tespit edilmiştir. Güven ilişkilerine dayalı üçüncü şahıslarla birlikte genişleme bilgi ve para kaynağı bulunmasında fırsatlar doğurabilmektedir. Suç faaliyetlerinin yüksek düzeyde karşılıklı güven ilişkisini gerektirmesi nedeniyle ulus ötesi ve etnik gruplar ile işbirliği söz konusudur (Kleemans ve van de Bunt, 1999, s. 33).

Organize suçlara altıncı sunulan yaklaşım ise durumsal suç önleme teorileridir. Geleneksel kriminolojik yaklaşımların ötesinde bireyin önüne çıkan fırsatları değerlendirdiği ve rasyonel karar süreci sonrası suça başvurduğunu kabul eden bu yaklaşım Cornish ve Clarke (2002) tarafından problemlerin analizinde aynı zamanda fırsat veren yapıların keşfedilmesini de sağlamak amacıyla ileri sürülmüştür. Aslında burada odak noktası suç gruplarından ziyade suçun işlenmesine sunulan fırsat ve suç faaliyetlerinin bizzat kendisidir. Organize suçların açıklanmasında ampirik açıdan test

edilmesi ise geçerliliğini koruyan bir araştırma alanı olarak kabul edilmektedir (von Lampe, 2011, s.147-151).

ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu çalışma göç yoğunluğunun en fazla olduğu ülkeler dikkate alınarak ulusal istatistik birimlerinden toplanan ikincil verilerin karşılaştırmalı bir yöntemle incelenmesini ele almaktadır. Eurostat ve TÜİK kurumlarından alınan verilerin yeniden yorumlanması sonucu betimleyici istatistikler temel alınarak, uluslararası göçün sayısal veriler üzerinden durumu ortaya çıkarılmıştır. Bu bağlamda 2018 yılından geriye dönük son on yıllık kesitsel veriler değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Çalışma nicel araştırma yöntemi esas alınarak kurgulanırken, karşılaştırma üzerine kurulu bir araştırma deseni tercih edilmiştir. Kuramsal çerçeve eklettik bir anlayışla saha verileri üzerinden yorumlanmıştır. Organize suç teorilerinin açıklanmasında ifade edilen kuramsal perspektif göçmen kaçakçılığı suçunun anlaşılabilirliği için bir arada değerlendirilmiş ikincil verilerin analizi üzerinden elde edilen bulgular dahilinde tartışılmıştır.

Bu noktada kendi içerisinde iki süreç içerisinde tasarımı yapılan çalışmanın öncelikle düzensiz göç yoğunluğunun en fazla olduğu Avrupa ülkelerinin göç yoğunlukları sayısal veriler üzerinden yorumlanmıştır. Ayrıca göç sürecinin en etkin dinamikleri arasında gösterilen ve ekonomik idealin karşılığı olarak yaşam beklentisini maksimize eden minimum ücret ile göç yoğunluğu arasındaki ilişki test edilmiştir. Çalışma kapsamında ülkelerin güncel durumlarına ilişkin resmi veri olmaması nedeniyle rank puanları üzerinden yapılan sıralamalar dikkate alınarak sonuçlar test edilmiştir. Bununla beraber ülkelerin resmi para birimi ve eurostat tarafından sunulan para birimi üzerinden (€) sonuçlar ayrı ayrı ifade edilerek yorumlanmıştır.

Çalışmanın ikinci boyutu göçmen kaçakçılığı suçunun zaman serileri üzerinden son on yılına ilişkin değişim trendinin keşfedilmesine yönelik olmuştur. Özellikle organize suç teorileri altında da ifade edilen sosyal ağların etkisi bağlamında artan düzensiz göç istatistiklerinin işlenen göçmen kaçakçılığı suçu ile arasındaki ilişki test edilmiştir. Bu çerçevede araştırma kapsamında test edilen hipotezleri aşağıda belirtildiği gibi sıralayabiliriz:

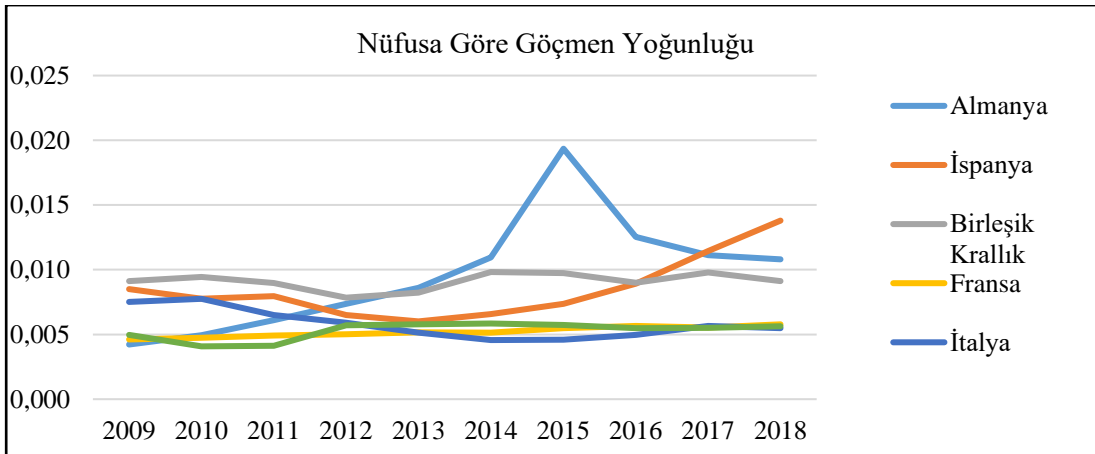
- Ülkelerin düzensiz göç sayılarının artışı ile minimum ücret miktarı arasında ilişki bulunmaktadır.
- Düzensiz göçmen sayılarının artış göstermesi durumunda göçmen kaçakçılığı suçu artış göstermektedir.

Çalışma kapsamında düzenlenen ikincil verilere IBM SPSS Statistics 23 programı üzerinden parametrik olmayan¹ Spearman Testi ile Zaman Serisi analizi uygulanmıştır.

¹ Normal dağılım özelliği varsaymayan, sınıflama veya sıralama düzeyinde toplanılan verilerin analizinde kullanılmaktadır. Değişkenlerin değerleri sıralanarak, rank puanları üzerinden analiz edilmekte, aralarında bulunan ilişki tespit edilmektedir.

ARAŞTIRMANIN BULGULARI

Göçmenlerin ülkeleri tercih etme durumlarını yansıtan ve bu değişkene nicel açıdan anlam katan gösterge; yıllara göre ülkelere gelen göçmenlerin yoğunluğudur. Öyle ki bu durum nüfus sayıları üzerinden yapılan okumalar üzerinden anlam kazanır. Bu açıdan hedef ülkeler bağlamında yakın coğrafya okuması bakış açımızın daha belirgin bir hale gelmesinde önem taşımaktadır. Avrupa’da göçmen yoğunluğunun belirlenebilmesi amacıyla mevcut durumu yansıtan göçmen verileri eurostat üzerinden temin edilerek ikincil veri analizine tabi tutulmuş ve yorumlanmış, göç sürecinin değişim dinamikleri sayısal veriler üzerinden anlaşılmıştır.

Şekil 1. Avrupa Ülkelerinde Yıllara Göre Göçmen Yoğunluğu²

Kaynak: eurostat, Veriler, (Erişim Tarihi: 16/10/2020)

Avrupa’ya gelen göçmenlerin en yoğun olduğu ülkelerin belirlenebilmesi için eurostat üzerinden veriler temin edilmiştir. Bu bağlamda ülkelere gelen göçmenlerin nüfus yoğunluğuna göre değerlendirilmelerin daha sağlıklı bir sonuç üreteceği öngörülmüştür. Göçmen sayılarının verildiği 2009 ile 2018 yıllarını yansıtan tablo ülkelerin nüfus sayılarına ilişkin verilerle eşleştirilerek ülke başına düşen göçmen yoğunluğunun hesaplanması gerçekleştirilmiştir. Eurostat’ta göç istatistiklerine ilişkin veriler içerisinde Türkiye’ye ilişkin göç sürecini yansıtan verilerin eksik olduğunun anlaşılması nedeniyle 2018 yılından geri dönük on yıllık perspektif içerisinde Türkiye’ye yer verilememiştir³.

Avrupa ülkelerine gelen göçmen yoğunluğun en fazla olduğu ülke 2018 yılında İspanya olurken, 2013-2017 yılları arasında Almanya’nın bu role sahip olduğu anlaşılmaktadır. 2012 yılı öncesinde ise Birleşik Krallık ülkesi için bu durum geçerlidir. Günümüze doğru artan göçmen yoğunluğunun ülke nüfusları dikkate alınarak yıllar içerisinde değişim gösterdiği anlaşılmaktadır. Burada Avrupa’nın

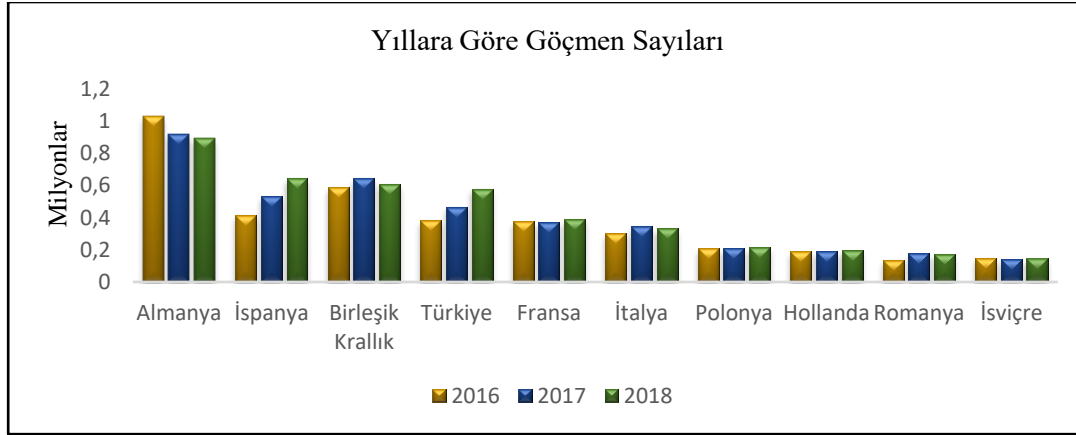
² Şekil:1, araştırmacı tarafından göçmen yoğunluğu verileri esas alınarak hazırlanmıştır.

³ Türkiye’ye ilişkin uluslararası göçü yansıtan verilerin durumu eurostat içerisinde incelendiğinde göçmen sayılarına ilişkin verilerin yer almadığının görülmesi üzerine Türkiye İstatistik Kurumu üzerinden yapılan araştırmada 2016-2018 yılları arasında ülkeye gelen göçmen sayılarına ilişkin verilerin paylaşıldığı anlaşılmıştır. Bu çerçevede Avrupa ülkelerine ilişkin durumu yansıtan tablo ile karşılaştırma yapılabilmesi için 2016-2018 yılları arasında göçmen sayıları üzerinden ayrı bir grafik oluşturulmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir.

nüfus açısından en büyük ülkelerin aynı zamanda göçmen sayılarının sayısal olarak artışına da olanak tanıdığını görmekteyiz.

Yıllara göre 2013 yılından sonra yüzde bir oranının üzerinde göçmen yoğunluğunun ilk defa Almanya’da görülmeye başladığı anlaşılırken 2017 yılında sonra İspanya için de benzer durumun geçerli olduğu anlaşılmıştır (eurostat, 2020, s.16). Almanya ve İspanya’da ulusal düzeyde göç istatistiklerinin artmasına neden olan yapısal faktörlerin ise; 2016 yılında İtalya tarafından Balkanlar üzerinden gelen göç rotasının kapatılması sonrası Akdeniz üzerinden İtalya’dan İspanya’ya kayan göç yollarından kaynaklı olduğu ifade edilmektedir. Bunun yanında İtalya’nın sınır güvenliği kapsamında düzensiz göçü engellemeyi hedefleyen sınır politikaları ve Akdeniz üzerinden gelen göçmen botlarının İspanya tarafına doğru yönlendirilmesinin 2016 yılı sonrası bu ülkede göçmen yoğunluğunda gerçekleşen artışın gerekçesi olduğu ifade edilmektedir (DW, 2020).

Avrupa ülkelerinde göç yoğunluğunun fazla olduğu altı ülkenin oransal dağılımının %1 seviyelerine göre değişim gösterdiği anlaşılmıştır. Türkiye özelinde Türkiye İstatistik Kurumu tarafından paylaşılan uluslararası göç istatistiklerinin 2016-2018 yılları arasında paylaşıldığının anlaşılması üzerine her iki istatistik kurumunun paylaştığı veriler üzerinde 2016-2018 yılları arasında ortak tablo oluşturularak Türkiye’nin uluslararası göç verilerinin durumu anlaşılmaya çalışılmıştır.

Şekil 2. Türkiye ve Avrupa Ülkelerinin Uluslararası Göçmen Sayıları⁴

Kaynak: eurostat ve TÜİK, Veriler, (Erişim Tarihi: 16 Ekim 2020)

Türkiye ve en yüksek göçmen sayısına sahip diğer dokuz Avrupa ülkesinin dâhil olduğu karşılaştırmalı grafikte İspanya ve Türkiye’nin doğrusal oranda her yıl göçmen sayılarının arttığı görülmüştür. Bununla beraber en yüksek göçmen sayısına sahip ülkenin 2016-2018 yılları arasında Almanya olduğu anlaşılmıştır.

Uluslararası göç; istatistiki açıdan ülkenin konumu ve sunduğu imkânlarla göre değişiklik gösterebilmektedir. Bu noktada birey açısından temel beklenti yaşam standartlarını yükseltebilme hedefidir. Cazibe merkezi konumunda kapitalin bulunduğu bölgelere geçme talebi sürece iten dinamik faktörler arasında önem taşırken, geçiş süreci içerisinde yaşanabilecek idari ve hukuki

⁴ Şekil:2, araştırmacı tarafından göçmen sayılarının yıllara göre değişim aralığı esas alınarak hazırlanmıştır.

sorunların aşılmasında da kullanılan illegal yöntemler göçmen kaçakçılığı suçunun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Göçün ticari bir kazanç yolu olarak görülmesi, aracı ve göçmenlerin ticari ilişkilerinin yönlendiği sosyal süreçlerin belirlenen hedef ülkeye yasa dışı yollardan girilmesinde öncü rol oynaması organize suçların maddi boyutuyla aynı çağrışımları uyandırmaktadır. Organize suçlar sadece göçmen kaçakçılığı suçunun maddi oluşum boyutlarını da açıklamamaktadır. Aynı zamanda fiili yönden iştirak eden bireylerin ilişki yapılarının merkezine ekonomik çıkar elde etme gayelerinin konulması da organize suçun oluşumunu pekiştirmektedir.

Bu çerçevede göçmenlerin beklentilerine katkı sağlayan en belirgin faktör daha yüksek gelir etme hedefi olarak ifade edilebilir. Dolayısıyla ideal yaşam koşulları için bir perspektif sunan minimum gelir durumu ülkelerin sosyo-ekonomik yapısından etkilenirken suç teorilerinin mevcut suç türleri açısından anlaşılmasına da imkân sağlayabilmektedir. Dolayısıyla bu çalışma kapsamında Avrupa ülkelerinde bir kişinin aylık minimal ücreti ile göçmen yoğunluğu değişkeni arasındaki ilişki test edilmiştir⁵. Şekil 1’ de belirtilen ülkelere ait minimum ücret miktarıyla göçmenlerin yoğunluğu arasındaki korelasyonun bizlere göç hedefinin ekonomik çağrışımı hakkında ne düzeyde olduğuna dair fikir vermektedir.

Tablo 1. Ülkelere Ait Aylık Minimum Ücret ve Göçmen Yoğunluğuna İlişkin Resmi Veriler⁶

Ülkeler	Aylık Minimum Ücret (€)	Ülkenin Para Birimi Cinsinden ⁷	Göçmen Yoğunluğu
Almanya	1.498,00	1.498,00 €	0,011
İspanya	858,55	858,55 €	0,014
Birleşik Krallık	1.467,19 ⁸	1.302,16 £	0,009
Fransa	1.498,47	1.498,47 €	0,006
Polonya	480,20 ⁹	2002,434 zł	0,006
Türkiye	380,16 ¹⁰	1727,44 ₺	0,007

Kaynak: Eurostat, Veri Seti 2018 Yılı, Erişim Tarihi: 20 Ekim 2020

Göçmen yoğunluğun en fazla olduğu ülkenin 2018 yılı için diğer grafiklerden de anlaşılacağı üzere İspanya olduğu görülmüştür. Ülkeler tarafından vatandaşlarına sunulan aylık minimum kazancın en yüksek Fransa ve Almanya olduğu tespit edilmiştir. Eurostat tarafından tüm ülkeler için (€; Euro)

⁵ Çalışma kapsamında asgari(minimal) ücret değişkenine yer verilmesinde temel gerekçe; uluslararası göçe başvuranların ortalama düzeyde elde edeceği ekonomik hedefin somutlaştırılabilmesidir.

⁶ Ülkelere ilişkin eurostat üzerinden paylaşılan ve eksik olduğu görülen veriler tahmin edilmiştir. Söz konusu veriler 2018 yılına ait olup, Türkiye’nin günlük ortalama ücreti (€) cinsinden belirtilmesi nedeniyle sunulan ilk veriye bağlı kalmıştır. Ayrıca İtalya’ya ilişkin herhangi bir verinin paylaşılmadığı anlaşıldığından tabloda İtalya kapsam dışı tutulmuştur.

⁷ Avrupa’da Euro bölgesi (€) para birimini kullanmayan ülkelerin kendi para birimleri üzerinden değerlendirilmesinin daha uygun olacağı değerlendirilmiş ve gerekçeleri izah edilmiştir.

⁸ Birleşik Krallık para birimi British Pound (£) olarak 01.01.2018 tarihinde belirlenen tarih üzerinden (€=0,887*£) para biriminin (£) çevrilmesiyle hesaplanmıştır.

⁹ Polonya’nın para birimi Polonya Zlotisi (zł) olarak 01.01.2018 tarihinde yaklaşık olarak belirlenen tarih üzerinden (€=4,17*zł) para biriminin (zł) çevrilmesiyle hesaplanmıştır.

¹⁰ Türkiye’nin para birimi (₺) olarak 01.01.2018 yılında (€=4,54*₺) para biriminin (₺) çevrilmesiyle hesaplanmıştır, belirtilen tarihte Türkiye’nin asgari ücretine yaklaşık olarak muadil olduğu anlaşılmıştır.

ölçüt alınmış ve sırasıyla minimum ücret sıralamasının İspanya, Polonya ve Türkiye olduğu görülmüştür.

Tablo 2. Ülkelere Ait Aylık Minimum Ücret ve Göçmen Yoğunluğuna İlişkin Korelasyon Analizi

Korelasyon Analizi		Aylık Minimum Ücret	Göçmen Yoğunluğu
Spearman's rho	Aylık Minimum Ücret	Korelasyon Katsayısı	1,000
		Belirleyici Değer	,029
	Göçmen Yoğunluğu	Korelasyon Katsayısı	,029
		Belirleyici Değer	,957*

($r=0,029$, $p=*>0,05$)

Parametrik olmayan test sonuçlarına göre Spearman testi gözetilerek yapılan korelasyon analizi sonucu minimum aylık ücretle (€ cinsinden) o ülkenin göçmen yoğunluğu arasında herhangi bir ilişki olmadığı anlaşılmıştır*. Bu kapsamda analiz öncesinde her iki değişken arasında ilişki olduğunu varsayan hipotezin reddedildiğini görmekteyiz. Ancak, Euro para birimini ulusal düzeyde kullanmayan ülkelerin mevcut para birimleri esas alınarak yaşamlarını ikame edebildikleri, bu nedenle ülkelerin para birimleri cinsinden yapılacak hesaplamaların sonuçlarının değerlendirilmesinin bizleri farklı bir bakış açısına yönlendirip yönlendiremeyeceği araştırılmak istenilmiştir. Bu çerçevede ilgili hesaplama araçları kullanılarak çalışmaya ait verilerin değerlendirildiği kesitsel tarih (2018 yılı) üzerinden dönüştürme işlemleri uygulanmıştır.

Her ne kadar para birimlerinin birbirleri üzerinden değerleri yıllara göre farklılık gösterse dahi, yaşanan ülkede yaşam standartlarının karşılanabilmesi için kestirim değeri olarak sunulan miktarların her ülkenin kendi yaşam şartları içerisinde sunulan tutar çerçevesinde elimine edebileceği öngörülmüştür. Ayrıca araştırma kapsamında başvuru Spearman testi; değişkene ait verilerin değerlerinden ziyade sıralanmaları sonucu elde edilen rank puanları üzerinden ilişkinin düzeyini belirlemesi nedeniyle buna dönük eleştirilere açıklama getireceği değerlendirilmiştir.

Tablo 3. Ülkelere Ait Aylık Minimum Ücret (Kendi Para Birimleri Cinsinden) ve Göçmen Yoğunluğuna İlişkin Korelasyon Analizi

Korelasyon Analizi		Aylık Minimum Ücret	Göçmen Yoğunluğu
Spearman's rho	Aylık Minimum Ücret	Korelasyon Katsayısı	1,000
		Belirleyici Değer	-,841
	Göçmen Yoğunluğu	Korelasyon Katsayısı	-,841
		Belirleyici Değer	,036**

($r=-0,841$; $p=***<0,05$)***

Parametrik olmayan test sonuçlarına göre Spearman testi gözetilerek yapılan korelasyon analizi sonucu minimum aylık ücretle o ülkenin göçmen yoğunluğu arasında yüksek düzeyde negatif bir ilişkinin olduğu anlaşılmıştır***. Bu kapsamda analiz öncesinde her iki değişken arasında ilişki

olduğunu varsayan hipotezin reddedilmediğini görmekteyiz. Göç sürecinde temel beklentiyi karşılayan, yaşam kalitesine doğrudan etkisi olan ve gelir düzeyi bağlamında aylık ücretin ülkelere göre farklılığının o ülkenin göçmen yoğunluğunun anlaşılabilmesi için doğrusal bir ilişkiyi saptama noktasında negatif düzeyde bir ilişkinin olduğu anlaşılmıştır.

Bu bağlamda göç yoğunluğu artış gösterdiği ülkelerde minimum ücretin azaldığı görülmektedir. İki değişkenli korelasyon analizinin yapılmasında temel amaç ise göçün dinamik yapısında etken olan asgari kazanç sağlama değişkeninin ülkenin göçmen yoğunluğuna olan ilişkisini saptayarak var olan durumu incelemektir. Göç süreci her ne kadar ekonomik ve güvenlik kaygıları gözetilerek yapılmakta ise de süreci etkinleştiren faktörün göçün rotaların açısından incelenmesi gerektiği ve ülkelerin göçe ilişkin politik karar süreçlerinin saptanmasının daha isabetli olduğu mevcut bulgulara yansımıştır (Bakınız Şekil 2: Göçmen sayılarında artış durumu).

Şekil 2’de yer alan sonuçlara göre Almanya ve İspanya ülkeleri hariç Birleşik Krallık, İtalya, Polonya, İsviçre ve Fransa gibi ülkelerin yıllara göre benzer eğilimler üzerinden göçmen sayılarının değişmediği görülmektedir. Bu sonuçlar özellikle İspanya ve Türkiye’nin son yıllarda artan göçmen yoğunluğuna esas özelliğin; coğrafi açıdan göç rotasında yer alması sonucu olduğunu da pekiştirmektedir. Bu çerçevede Türkiye özelinde önsel açıdan tespit edilen bulgunun test edilebilmesi için Göç İdaresi Genel Müdürlüğü verilerinden istifade edilerek düzensiz göçmen sayıları ve göçmen kaçakçılığı fiilini işleyen birey sayıları arasındaki ilişki araştırılmıştır.

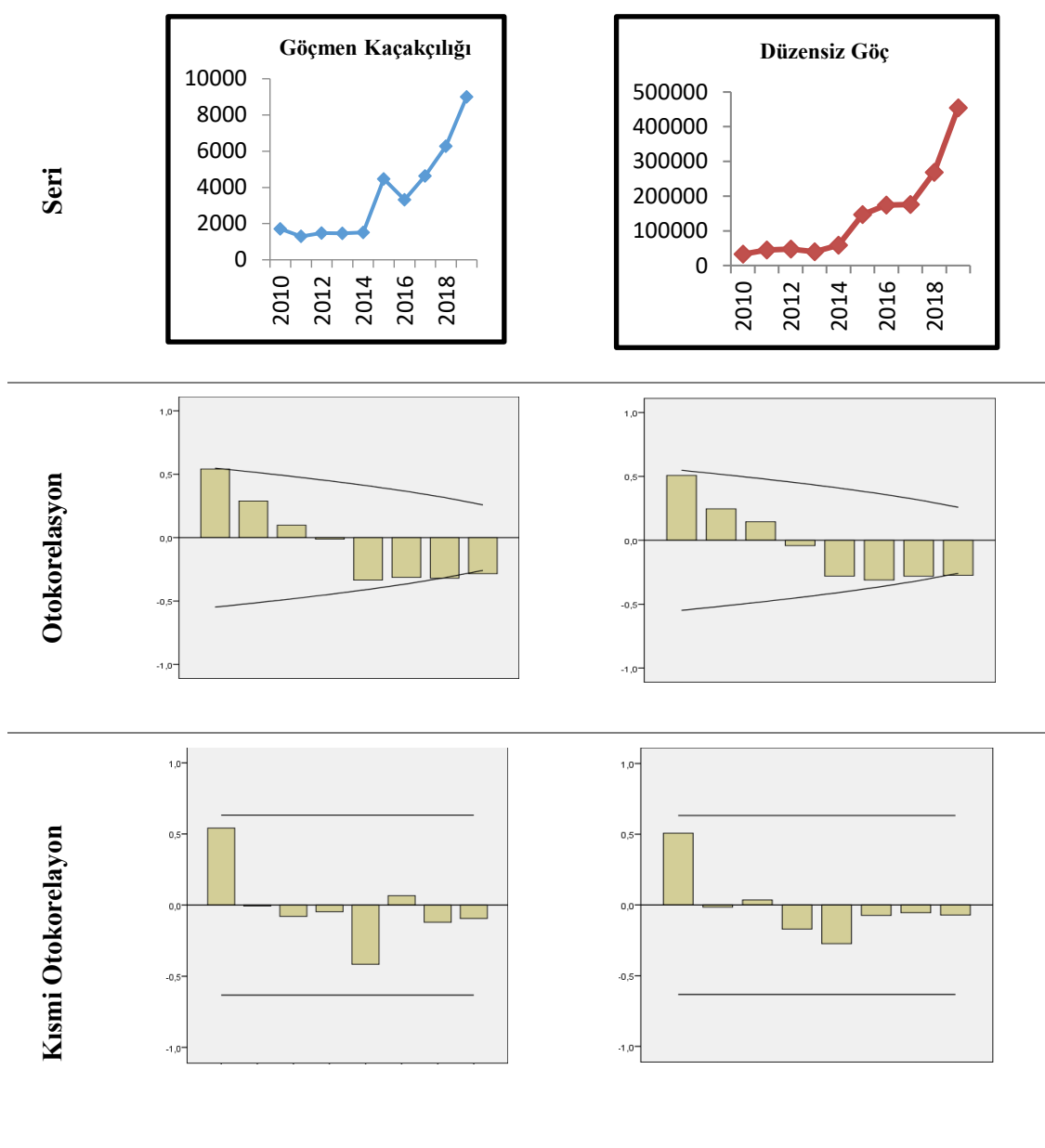
Tablo 4. Düzensiz Göçmen Sayısı ve Göçmen Kaçakçılığına İlişkin Veriler

Yıllar	Düzensiz Göçmen Sayısı	Göçmen Kaçakçılığı
2010	32.667	1.711
2011	44.415	1.292
2012	47.510	1.484
2013	39.890	1.469
2014	58.647	1.506
2015	146.485	4.471
2016	174.466	3.314
2017	175.752	4.641
2018	268.003	6.278
2019	454.662	8.996

Kaynak: GİGM, İstatistikler, Erişim Tarihi: 22 Ekim 2020

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü tarafından sunulan istatistiki verilerden yararlanmak suretiyle her iki değişken özelinde 2010-2019 yılları arasında sunulan veriler esas alınarak düzensiz göç ve göçmen yoğunluğu arasında ilişki analiz edilmiştir. Ancak birden fazla değişken arasında açıklayıcı değişken olarak belirlediğimiz göçmen kaçakçısı sayılarının bilinen bir değişken özelliği göstermemesi (zamana bağlı olarak değişim göstermesi) ve rassal oluşunun anlamlı sonuçlar elde edilmesinde birtakım varsayımları sağlamasını da zorunlu kılmaktadır.

Başka bir anlatımla düzensiz göçmen sayıları ve göçmen kaçakçılığı sayılarına ilişkin Göç İdaresi Genel Müdürlüğü'nden alınan veriler yıllara göre değişen ve bundan dolayı rassal değişken özelliği gösteren değişkenlerdir ve doğrudan temel regresyon analizi uygulanması bu çerçevede ilgili verilerin kesit miktarı veya tarih aralığı az olsa dahi mümkün görünmemektedir. İstatistiksel açıdan bu sorunun çözümü ise çok değişkenli zaman serileri analizinde yanıt bulmaktadır. Bu çerçevede zamana göre değişim gösteren her iki serinin durağanlık varsayımının sağlanması gerekmektedir.

Şekil 3. Düzensiz Göçmen Sayısı ve Göçmen Kaçakçılığı Değişkenlerine İlişkin Otokorelasyon ve Kısmi Otokorelasyon Grafiği

Düzensiz göçmen ve göçmen kaçakçılığı serilerinin otokorelasyon grafikleri incelendiğinde her iki serinin sıfıra yakın değerler aldığı gözlemlenmektedir. Ayrıca, otokorelasyon grafiklerinde seriye ilişkin değerler güven aralıklarının içerisinde yer almıştır. Bu serilerin durağan bir seri özelliği gösterdiği ifade edilebilir.

Tablo 5. Analize İlişkin Regresyon İstatistikleri

Regresyon İstatistikleri	
Çoklu R	0,980
R ²	0,960
Ayarlı R ²	0,954

Türkiye’de 2010-2019 yılları arasında düzensiz göçmen ile göçmen kaçakçıları arasında ilişki olup olmadığı test edilebilmesi amacıyla yapılan regresyon analizinde düzensiz göçmen sayısı ile göçmen kaçakçılığı arasında kurulan modelin değişimi açıklama yüzdesi 0,96 olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 6. Varyans Analizi Sonuçları

ANOVA	df	SS	MS	F	Bel. Değer
Regresyon	1	57995199,67	57995199,67	189,695	0,000*
Fark	8	2445831,932	305728,992		
Toplam	9	60441031,6			

(*<0,05)

Regresyon analizi test istatistiği sonuçlarına göre model anlamlı bulunmuştur (*=p değeri<0,05).

Tablo 7. Modele İlişkin Parametre Tahmini

Değişken	Katsayılar	Standart Hata	t Stat	P-değeri
Sabit Değer	800,067	263,560	3,036	0,016*
β_1	,019	,001	13,773	0,000**

(*,**<0,05)

Diğer taraftan basit doğrusal regresyon analizi ile yukarıda yapılan t testi sonuçlarına göre, düzensiz göçmen sayılarının artan bir eğilim göstererek göçmen kaçakçılarının artışına etken olduğu anlaşılmıştır. Oluşturulan model; $\{\hat{Y}_t = 800,067 + 0,19 * G_t, (t=1,2,...,n)\}$ sonuçlarına göre yapılan öngörü sonuçlarında benzer bir düzensiz göç eğiliminin devam etmesi durumunda artan düzensiz göçmen sayılarına bağlı olarak göçmen kaçakçılığı suçuna başvuran bireylerin sayılarında da artış olacağı öngörülmektedir.

SONUÇ

Göçmen kaçakçılığı suçuna bilimsel açıdan cevap arayan araştırmalar göçmenlerin gelişen adli olaylarda aktör olmalarını incelemekle birlikte öncesinde var olan ilişkiler ağını ortaya çıkaran kuramsal yaklaşımlar sayesinde son yıllarda önemli değişime uğramıştır. Ülkelerin fiziki açıdan bir dizi sınır güvenliği tedbirleri alarak göç olgusuna yaklaşımları yetersiz kalmış, her yıl artan göçün etkileri kültürel ağlarda anlam kazanmıştır. Bu noktada göçmen kaçakçılığı gibi organize suç türlerini sadece nicel açıdan pek çok bireyin iştirak halinde işlediği bir suç olarak değerlendirmek, özel suç türleri bağlamında sunulan görüşlerden tam anlamıyla istifade edilmemesine de sebebiyet vermektedir.

Bu çalışma alan yazınında eksikliği görülen göç ve göçmen olgusunu göçmen kaçakçılığı suçuyla beraber incelemektedir. Göçmen kaçakçılığı suçuna yönelik organize suç teorileri bağlamında sunulan yaklaşımların derlemesi sunulurken, yaşam standartlarını yükseltme ideali özelinde göçmen yoğunluğu ve ülkelerin gündelik hayatta minimum ücret verileri parametrik olmayan test sonuçlarına göre incelenmiştir. Avrupa’da yer alan ve göç yoğunluğunun en fazla olduğu ülkeler üzerinde yapılan araştırmada Avrupa Birliği’nin para birimi üzerinden bütüncül değerlendirmede minimum(asgari) ücret ile göçmen yoğunluğu arasında herhangi bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

Ayrıca Euro bölgesinde yer almanın dışında kendi ulusal para birimlerini kullanan ülkelerin para birimleri cinsinden kesitsel verinin alındığı 2018 yılı sonuçlarına göre ulusal para birimi tutarları hesaplanmış ve yeniden parametrik olmayan test uygulanmıştır. Parametrik olmayan Spearman testinin uygulanmasında amaç; normallik varsayımı haricinde öznel bakış açısını yansıtan verileri rank puanları üzerinden analiz ederek bu noktada gelebilecek eleştirilerin önüne geçilmesidir.

Bu çerçevede ülkelerin ulusal para birimleri üzerinden yapılan analizde ise yüksek düzeyde negatif bir ilişki elde edilmiştir (Bakınız Tablo:3:-0,841). Göçmen yoğunluğunun artması durumunda o ülkenin aylık minimum ücret rankının azaldığını görmekteyiz. Ancak yine de minimum ücretin azaldığı ülkelerde göçmen sayılarının artmasını beklemek olası bir beklenti olarak karşılanmamalıdır. Bu çerçevede minimum ücretin az olduğu ülkelerde göçmen yoğunluğunun artmaya devam etmesi göçmenlerin birbirleriyle olan sosyal ilişkilerine bizleri götürmektedir. Ayrıca göçmen yoğunluğunun ülkeler nezdinde karşılaştırıldığı veriler de bizlere bu ipucunu vermektedir. Dolayısıyla göçmenlerin ekonomik hedeflerinden etkilendiği varsayılan göç sürecinin yansımalarına farklı bir değerlendirme sunan bu bakış açısı ekonomik görüneni arka planda değerlendirmekten ziyade ülkelerin cazibe konumunda yer almalarını görünür kılan sosyal ağlara dikkatleri çekmektedir. Dolayısıyla göçmen kaçakçılığı suçunun fiili açıdan işlenmesinin arka planında coğrafi açıdan göç rotasında yer almanın yanında göçmen ağlarının önemli bir etkisi bulunmaktadır. Düzensiz göçün artmasıyla birlikte göçmen kaçakçılarının artış göstermesi işlenen suçlarda sosyal iletişim ağlarının önemini bizlere göstermektedir.

Bu çalışma kuramsal açıdan göçmen olgusunu organize suç teorileri bağlamında inceleyerek alan yazınında son dönemlerde altı çizilen göçmen ilişkileri ve sosyal sermayelerinin önemine vurgu yapmaktadır. Göçmen kaçakçılığı suçunun anlaşılabilmesi için istifade edilen organize suç teorileri çalışmada eklektik bir anlayış ile ikincil veriler üzerinden değerlendirilmiş ancak karşılaştırmalı olarak ülkelerin göçmen yoğunluğu verileri ve elde edilen analiz sonuçları sosyal ağları önceleyen sosyal sermaye ve ağ teorisinin önemini ortaya çıkarmıştır. Ayrıca, göçmen kaçakçılığının anlaşılabilmesi için artan göç yoğunluğunun etkileri bağlamında ampirik açıdan elde edilen araştırma bulguları da benzer sonuçlar üretmiştir.

Dolayısıyla artan göç oranları açısından ülkelerin göçmen profilleri, ilişki ağları ile mekânsal açıdan fırsata çevrilen bölgelerin tespit edilmesi hem göçmen kaçakçılığı suçunun önlenmesinde hem de göç

oranlarının belirli bir seviyede tutulmasında önem arz etmektedir. Ayrıca göçmen kaçakçılığı suçuyla mücadele edilebilmesi için işlenen suçlarda kaçakçıların göçmenler ile ilişki ağlarının tespit edilmesine yönelik alana dönük veriler bu alanda yapılan araştırmaların gelişiminde faydalı olacaktır. İstikrarlı göç politikalarının belirlenmesi ve göçmen kaçakçılığı suçuyla mücadele aşamasında hali hazırda bulunan göçmenlerin potansiyel yerleşim durumları değerlendirilerek yeni göç süreçlerine etkilerinin öncesinde tahmin edilmesi amacıyla belirli periyotlar üzerinden yapılan değerlendirmeler hem bu alanda görev yapan kamu yetkililerine hem de eğilimlerin tespit edilmesi noktasında yapılan araştırmalara katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Aksoy, Z. (2012). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim. *Journal of International Social Research*, 5(20), 292-303.
- Castles, S. ve Miller, M. J. (2008). *Göçler Çağı: Modern Dünyada Uluslararası Göç Hareketleri*. (Çev. B. U. Bal ve İ. Akbulut). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Cornish, D. B. ve Clarke R. V. (2002). Analyzing organized crimes. Alex R. Piquero and Stephen G. Tibbetts (Ed.), *Rational choice and criminal behavior: Recent research and future challenges içinde*, (41-65. ss). New York: Garland.
- Costantino, F. ve Di Nicola, A. (2020). Entrepreneurial elements of human smuggling rings: Findings from a multiple case study. *Trends in Organized Crime*, 24, 309-323. <https://doi.org/10.1007/s12117-020-09390-y>
- Çarmıklı, E. Ö. ve Kader, M. U. (2016). *Türkiye'de göçmen kaçakçılığı: Mülteci krizinin 'Öteki' yüzü*. Ankara: USAK Yayınları.
- Europol (2020, Ekim). *Trafficking in human beings* [Basın Bülteni], Erişim adresi <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-trends/crime-areas/trafficking-in-human-beings>
- Eurostat (2020). *Migration and Migrant Population Statistics*. Erişim adresi <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/pdfscache/1275.pdf>
- Gambetta, D. (1996). *The Sicilian mafia The business of private protection*. Cambridge, MA.: Harvard University Press.
- Germany considers tough response to Spain migration 'surge', (2018, 5 Ağustos). Erişim adresi <https://www.dw.com/en/germany-considers-tough-response-to-spain-migration-surge/a-44957893>
- Göç İdaresi Genel Müdürlüğü (2020). *İstatistikler*, Erişim adresi <https://www.goc.gov.tr/duzensiz-goc-istatistikler>
- Hobbs, D. (1998). Going down the global: The local context of organized crime. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 37(4), 407-422.
- Interpol (2020), *People Smuggling*, Erişim adresi <https://www.interpol.int/Crimes/People-smuggling>
- İçduygu, A. (2021). Decentring migrant smuggling: Reflections on the Eastern Mediterranean route to Europe. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 47(14), 3293-3309.
- Kalkınma Bakanlığı. (2018). *Dış Göç Politikası Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, <http://www.sbb.gov.tr/wpcontent/uploads/2020/04/DisGocPolitikas%C4%B1OzelIhtisasKomisyonuRaporu.pdf>

- Kleemans, E. R. (2014). Theoretical perspectives on organized crime. L. Paoli (Ed.), *The Oxford handbook of organized crime* içinde (32-53. ss.). New York: Oxford University Press.
- Kleemans, E. R. ve Van de Bunt, H. G. (1999). The social embeddedness of organized crime. *Transnational organized crime*, 5(1), 19-36.
- Latham, K. ve Wu, B. (2013). *Chinese immigration into the EU: New trends, dynamics and implications*. London, UK: Europe China Research and Advice Network.
- Law Library (2020). *Organized Crime*, Erişim Adresi <https://law.jrank.org/pages/1626/Organized-Crime-Ethnic-succession-organized-crime.html>
- Massey, D. S. ve Zenteno, R. M. (1999). The dynamics of mass migration. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 96(9), 5328-5335.
- Massey, D. S., Arango, J., Hugo, G., Koucouci, A., Pelligrino, A. ve Taylor, J. E. (1998). *Worlds in motion: Understanding international migration at the end of the millenium* (1nd ed.). New York: Oxford University Press.
- Mevzuat Bilgi Sistemi (2020). *5237 sayılı Türk Ceza Kanunu*, Erişim adresi <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5237.pdf>
- Paoli, L. (2004). Italian organised crime: Mafia associations and criminal enterprises. *Global Crime*, 6(1), 19-31.
- Rawlinson, P. (1998). Mafia, media and myth: Representations of Russian organised crime. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 37(4), 346-358.
- Salt, J. ve Stein, J. (1997). Migration as a business: the case of trafficking. *International Migration*, 35(4), 467-494.
- Schloenhardt, A. (1999). Organized crime and the business of migrant trafficking. *Crime, Law and Social Change*, 32(3), 203-233.
- Von Lampe, K. (2003). *The Use of Models in the Study of Organised Crime*, Conference of the European Consortium for Political Research, Marburg, Germany, 19 September 2003.
- Von Lampe, K. (2011). The application of the framework of situational crime prevention to 'organized crime'. *Criminology & Criminal Justice*, 11(2), 145-163.